

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000853

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-04-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Самойлов Євгеній Леонідович

2. Yevhenii L. Samoilov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0001-1438-906

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Медицина

Дата захисту: 28-05-2026

Спеціальність за освітою: Лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Приватний заклад вищої освіти "Харківський інститут медицини та біомедичних наук".

Код за ЄДРПОУ: 44280089

Місцезнаходження: вул. Садова, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12694

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Повне найменування юридичної особи: Національний фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010936

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.34.07, 76.31

Тема дисертації:

1. Експериментальне обґрунтування застосування таблеток на основі екстракту листя аїру для лікування запальних та виразкових уражень шлунка
2. Experimental substantiation of the use of tablets based on Acorus calamus leaf extract for the treatment of inflammatory and ulcerative gastric lesions

Реферат:

1. Дисертаційну роботу присвячено експериментальному обґрунтуванню застосування таблеток на основі екстракту листя айру для лікування запальних та виразкових уражень шлунка. Проблемою сучасної медицини є розповсюдження і неухильне збільшення захворювань органів травлення, які посідають третє місце серед дорослого населення та друге – серед дітей і підлітків. Більшість пацієнтів із гастроентерологічною патологією – це люди працездатного віку. Згідно з сучасними статистичними даними, більше 40 % населення світу страждає на захворювання шлунково-кишкового тракту. До найпоширеніших відносяться гастрити, НПЗП-гастропатії та виразкові ураження шлунка. Сучасна патогенетична терапія таких станів базується переважно на застосуванні синтетичних препаратів – інгібіторів протонної помпи та антагоністів Нпрецепторів, які, незважаючи на високу ефективність, мають низку побічних ефектів. Це обумовлює необхідність пошуку нових безпечних, ефективних і доступних лікарських засобів, зокрема рослинного походження. Фітотерапія має переваги у вигляді комплексного впливу біологічно активних речовин на організм, високого профілю безпеки та довіри з боку пацієнтів. Одним із перспективних джерел рослинної сировини є айр звичайний (*Asorus calamus* Linn.), кореневища якого здавна використовуються у медицині для лікування захворювань шлунково-кишкового тракту у складі лікарських зборів, настоянок та комплексних препаратів – «Вікаір», «Вікалін», «Гастрофіт», «Фітогастрол». У сучасних умовах екологічної раціоналізації виробництва дослідники звернули увагу й на інші частини рослини, зокрема на листя, які за вмістом ефірних олій, флавоноїдів, фенольних сполук та амінокислот не поступаються кореневищам. Раніше проведенні експериментальні дослідження свідчать про наявність у листя айру протизапальної, антиоксидантної, антимікробної та анальгезувальної та інших видів активності. На кафедрі заводської технології ліків Національного фармацевтичного університету (м. Харків) під науковим керівництвом проф. Рубан О. А. було розроблено нову фармацевтичну композицію у формі таблеток на основі сухого екстракту листя айру звичайного в поєднанні з твердою дисперсією кверцетину. На підставі проведених первинних експериментальних досліджень до складу композиції увійшла нова досліджувана субстанція – сухий екстракт листя айру і відомий біофлавоноїд кверцетин, фармакологічні властивості якого достатньо досліджені і, який вже застосовується у комплексному лікуванні захворювань шлунка. Розроблена нова таблетка комбінованого складу отримала умовну назву «Аїртин» та стала предметом нашого дослідження. У дисертаційній роботі проведено вивчення фармакологічних властивостей і обґрунтування можливості застосування таблеток комбінованого складу на основі екстракту листя айру при лікуванні запальних та виразкових уражень шлунка. У першому розділі дисертаційної роботи наведено аналіз сучасних літературних даних щодо етіології та патогенезу НПЗП-гастропатій, виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки. Розглянуто місце фітотерапії в фармакотерапії різних захворювань, представлені сучасні підходи до розробки та застосування лікарських засобів на основі рослинної сировини, обговорені питання фітотерапії захворювань шлунково-кишкового тракту, зокрема шлунка та дванадцятипалої кишки. Проведений аналіз фармакологічних ефектів, які притаманні різним біологічно активним речовинам, що входять до складу рослинної сировини, зокрема флавоноїдів. Окрема частина огляду літератури присвячена аналізу біологічно активних речовин, що входять до складу екстрактів кореневища та листя, обґрунтовано доцільність створення нової таблетки комбінованого складу, яка і стала метою нашого дослідження. У другому розділі представлені матеріали та методи проведеного дослідження – дизайн експериментального дослідження, методи, що використовувалися для оцінки протизапальної, противиразкової, антиоксидантної, гастропротекторної, алергізувальної, місцевоподразнювальної, гепатотоксичної та гепатопротекторної видів активності нової таблетки комбінованого складу «Аїртин». Специфічну фармакологічну активність «Аїртину» досліджували на моделях аспірин-індукованого, індометацин-індукованого, спирто-преднізолонного пошкодження шлунка. Використані сучасні методики для оцінки протизапальних, противиразкових і гастропротекторних властивостей: експресія ключових про- і протизапальних цитокінів (інтрелейкін-6 (IL-6) та інтерлейкін-10 (IL-10), простагландин Е2 (PGE2), експресія маркера макрофагів ED-1, синтез нуклеїнових кислот в слизовій оболонці шлунка.

2. The dissertation is devoted to the experimental justification of the use of tablets based on *Acorus calamus* leaf extract for the treatment of inflammatory and ulcerative lesions of the stomach. A significant problem of modern medicine is the increasing prevalence of digestive system diseases, which occupy the third place among the adult population and the second among children and adolescents. The majority of patients with gastroenterological pathology are people of working age. According to modern statistics, more than 40 % of the world's population suffers from diseases of the gastrointestinal tract. The most common include gastritis, NSAID gastropathy and gastric ulcers. Modern pathogenetic therapy for such conditions is mainly based on synthetic drugs – proton pump inhibitors and H₂-receptor antagonists, which, despite their high efficiency, have a number of side effects. This necessitates the search for new safe, effective and affordable drugs, in particular those of plant origin. Phytotherapy has several advantages, including the complex action of biologically active substances (BAS) on the body, a high safety profile and trust from patients. One of the promising medicinal plant sources is *Acorus calamus* (*Acorus calamus* Linn.), the rhizomes of which have long been used in medicine for the treatment of gastrointestinal diseases as part of medicinal preparations, tinctures and complex medicinal products such as "Vikair", "Vikalin", "Gastrofit", "Fitogastrol". In modern conditions of ecological rationalization of production, researchers have also paid attention to other parts of the plant, in particular, the leaves, which are not inferior to the rhizomes in terms of the content of essential oils, flavonoids, phenolic compounds and amino acids. Previous experimental studies have demonstrated that *Acorus calamus* leaves possess anti-inflammatory, antioxidant, antimicrobial and analgesic activity. At the Department of Industrial Technology of Drugs of the National University of Pharmacy (Kharkiv), under the scientific supervision of Prof. O. A. Ruban, a new pharmaceutical composition in the form of tablets based on a dry extract of *Acorus calamus* leaves in combination with a solid dispersion of quercetin was developed. Based on the results of preliminary experimental studies, the composition included a new investigational substance – a dry extract of *Acorus calamus* leaves – and the well-known bioflavonoid quercetin, whose pharmacological properties have been sufficiently studied and which is already used in the complex therapy of gastric diseases. The newly developed tablet of combined composition was given the provisional name "Airtin" and became the subject of our research. In this dissertation work, the pharmacological properties of this preparation were studied and the feasibility of using combined tablets based on *Acorus calamus* leaf extract for the treatment of inflammatory and ulcerative lesions of the stomach was substantiated. The first section of the dissertation provides an analysis of modern literature data on the etiology and pathogenesis of gastropathies and gastric and duodenal ulcer. The place of phytotherapy in the pharmacotherapy of various diseases is considered, modern approaches to the development and use of medicinal products based on plant raw materials are presented, and issues of phytotherapy of diseases of the gastrointestinal tract, in particular the stomach and duodenum, are discussed. An analysis of the pharmacological effects inherent to various biologically active substances present in plant raw materials, in particular flavonoids, was conducted. A separate part of the literature review is devoted to the analysis of biologically active substances contained in extracts of the rhizome and leaves, and the feasibility of developing a new tablet with a combined composition was substantiated, which became the objective of our study. The second section presents the materials and methods of the conducted study, including the design of the experimental research and the methods used to evaluate the anti-inflammatory, anti-ulcer, antioxidant, gastroprotective, allergenic, local irritant, hepatotoxic, and hepatoprotective activities of the new combined tablet "Airtin." The specific pharmacological activity of "Airtin" was studied using models of aspirin-induced, indomethacin-induced, and ethanol-prednisolone-induced gastric injury. Modern techniques were applied to assess its anti-inflammatory, antiulcer, and gastroprotective properties, including the determination of the expression of key pro- and anti-inflammatory cytokines (interleukin-6 (IL-6) and interleukin-10 (IL-10)), prostaglandin E₂ (PGE₂), the expression of the macrophage marker ED1, as well as the synthesis of nucleic acids in the gastric mucosa.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Andryushayev O, Samoilo V, Hnatiuk V, Ruban O, Velia M, Savokhina M. Pharmacological and technological studies in the development of tablet composition with acorus calamus leaf extract. ScienceRise: Pharmaceutical Science, 2024;3 (49): 27–36.
- Самойлов Є., Гнатюк В. (2024). Гепатопротекторні властивості фармацевтичної композиції у формі таблеток на основі сухого екстракту листя айру. Фітотерапія. Часопис, 4, 37–47
- Самойлов, Є. Л., Гнатюк, В. В. (2025). Протизапальні та антиоксидантні властивості нової фармацевтичної композиції у формі таблеток на основі сухого екстракту листя айру і кверцетину. Медична наука України, 21(2), 86–96.
- Самойлов ЄЛ, Гнатюк ВВ. Морфологічне дослідження гастропротекторної дії нової фармацевтичної композиції у формі таблеток на основі сухого екстракту листя айру з кверцетином. Медицина сьогодні і завтра. 2025; 94(3):19с.
- Рубан ОА, Гнатюк ВВ, Андрюшаєв ОВ, Самойлов ЄЛ, Маслій ЮС, Гонтова ТМ, винахідники. Фармацевтична композиція у формі таблеток на основі сухого екстракту листя айру звичайного та кверцетину для лікування запальних та виразкових захворювань шлунково-кишкового тракту. Патент України №129441. 2025 квіт. 23. (патент на винахід).

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Винаходи, корисні моделі, промислові зразки

Фармацевтична композиція у формі таблеток на основі сухого екстракту листя айру звичайного та кверцетину для лікування запальних та виразкових захворювань шлунково-кишкового тракту. Патент України №129441. 2025 квіт. 23. (патент на винахід).

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0114U000956

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гнатюк Валерія Валеріївна
2. Valeriia V. Hnatiuk

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.03.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рожковський Ярослав Володимирович

2. Yaroslav V. Rozhkovskyi

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.03.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3650-9701

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010801

Місцезнаходження: Валіховський провулок, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Деримедвідь Людмила Віталіївна

2. Liudmyla Derymedvid

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.03.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5064-6550

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010936

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чичула Юлія Володимирівна

2. Yulia V. Chychula

Кваліфікація: к.мед.н., доц., 14.01.36

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0490-1618

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шумейко Олена Володимирівна

2. Olena V. Shumejko

Кваліфікація: к.мед.н., доц., 14.03.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9303-4132

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Натрус Лариса Валентинівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Натрус Лариса Валентинівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Паливода Роман

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна